

پژوهشکده شورای نگهبان

اطهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (اعاده شده از شورای نگهبان)
- لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم (اعاده شده از شورای نگهبان)
- طرح توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور
- طرح یک فوریتی سنجش و پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور

کد گزارش: ۹۴۱۰۰۴۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۱۰/۲۹

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۲
- لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۴
- طرح توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور ۱۰
- طرح یک فوریتی سنجش و پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور..... ۱۴

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۴۱۰۰۴۹

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۴/۱۰/۲۹

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی» که در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود با ایرادات و ابهاماتی از سوی شورای نگهبان مواجه شد. مجلس به منظور رفع این موارد در تاریخ ۱۳۹۴/۹/۳۰ مصوبه مذکور را اصلاح و موادی را بدان الحاق نمود. ولیکن مصوبه مذکور مجدداً از سوی شورای نگهبان با ابهاماتی مواجه گردید.

بررسی و تبیین

۱) اصلاح صورت گرفته در ماده (۶۱) موضوع ماده (۱۴) مصوبه که در مقام رفع بند «۱» از تذکرات اظهار نظر شورای نگهبان است، رافع تذکر مذکور به نظر می‌رسد.

۲) مجلس در مصوبه اصلاحی خود به منظور رفع ابهاماتی که شورای نگهبان ناظر به مواد الحاقی (۴)، (۵)، (۸) و (۹) داشت و همچنین ابهامات مستقل دیگری که نسبت به مصوبه مذکور وارد کرده بود، اقدام به حذف مواد الحاقی (۴) الی (۹) مصوبه خود نمود. در این خصوص اگرچه مجلس قصد دارد با حذف این مواد، ایرادات و ابهامات شورای نگهبان نسبت به برگزاری انتخابات الکترونیکی را از لحاظ محل ایراد، منتفی سازد، ولیکن با توجه به اینکه ایراد نخست شورای نگهبان نسبت به مصوبه اولیه مجلس و پیش از الحاق این مواد، ناظر به تکلیف

دستگاه‌های ذی‌ربط به استفاده از روش‌های نوین در تمام مراحل انتخابات (تبصره «۷» ماده (۹) موضوع ماده (۳) مصوبه)^(۱) بوده است و از سوی دیگر در مصوبه اصلاحی اخیر این حکم مورد اصلاح و یا حذف قرار نگرفته است و منشأ ایراد شورای نگهبان نیز همین حکم بوده است، مصوبه مزبور همچنان واجد ایراد بند «۸» اظهارنظر شورای نگهبان نسبت به مصوبه اولیه مجلس می‌باشد.

لازم به ذکر است که شورای نگهبان در بند «۸» اظهار نظر خود نسبت به مصوبه اولیه مجلس بیان نموده بود «با عنایت به اینکه مبنای برگزاری انتخابات در قوانین فعلی به روش دستی است و نظر به اینکه در این مصوبه دستگاه‌های ذی‌ربط ملزم به برگزاری انتخابات با استفاده از روش‌های نوین در تمام مراحل انتخابات گردیده‌اند (تبصره «۷» ماده (۹) موضوع ماده (۳) مصوبه)، بنابراین در مواردی که برگزاری انتخابات به روش نوین نیازمند پیش‌بینی مقررات متناسب با آن می‌باشد، مقررات مربوط باید بر این اساس تنظیم و تصویب گردد تا امکان برگزاری و نظارت فراهم شود»

همچنین ذکر این نکته لازم است که تبصره «۷» ماده (۹) فارغ از حکم تبصره «۶» همین ماده از مصوبه است که هم‌اکنون نیز وجود داشته و در آن «وزارت کشور موظف است ظرف مدت شش ماه از زمان تصویب این قانون نسبت به نوین‌سازی شیوه‌های اخذ رأی و شمارش آراء ... پس از تأیید شورای نگهبان اقدام نماید.»

۱. ماده ۳- ماده (۹) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

...

تبصره ۷- وزارت کشور موظف است با هماهنگی و موافقت شورای نگهبان تمام مراحل انتخابات را در حدود اعتبارات مصوب با استفاده از روش‌ها و فناوری‌های نوین برگزار کند.

لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم» که از سوی دولت به مجلس ارسال گردیده بود ابتدا در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب و به شورای نگهبان ارسال شد. لیکن شورای نگهبان در اظهارنظر خود نسبت به این لایحه، علاوه بر تصریح به وجود اشکالات و ابهامات متعدد، لایحه مزبور را به دلیل اینکه ماهیت قضایی دارد و براساس بند «۲» اصل ۱۵۶ قانون اساسی و نظریه شماره ۷۹/۲۱/۱۰۶۵ مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰ این شورا، باید توسط رئیس قوه قضائیه تهیه و پس از طی مراحل قانونی تقدیم مجلس گردد و باتوجه به اینکه چنین امری رعایت نشده است، مغایر بند مذکور شناخت.

در مرحله بعد مجلس به منظور رفع این ایراد که ناظر به ماهیت لایحه بود، ضمن اشاره به تأمین نظرات قوه قضائیه در صدر ماده (۱) اصلاحی، هر یک از مواد را (به جز برخی مواد) مورد اصلاح قرار داد. اما علی‌رغم اصلاحات صورت گرفته که در راستای تأمین نظرات قوه قضائیه بوده است، ایراد کلی شورای نگهبان نسبت به این لایحه همچنان باقی ماند.

پس از این مرحله در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۱ مجدداً لایحه‌ای هم‌عنوان با لایحه سابق با این مقدمه که لایحه مذکور به پیشنهاد قوه قضائیه در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۷/۱۲ هیأت وزیران به تصویب رسیده است اعلام وصول و به کمیسیون ذی‌ربط ارجاع گردید. کمیسیون مربوطه (قضائی-حقوقی) ضمن تصویب لایحه اخیر، در جریان بررسی لایحه سابق که از سوی شورای نگهبان اعاده گردیده بود براساس تبصره «۱»

ماده (۱۴۶) قانون آئین‌نامه داخلی مجلس^(۱) هر دو لایحه را به صورت توأمان رسیدگی و نتیجه را در یک گزارش به صحن علنی مجلس ارائه نمود. صحن علنی مجلس نیز در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۰ این گزارش را به تصویب رساند. لذا با توجه به توضیحات ارائه شده به نظر می‌رسد ایراد کلی شورای نگهبان نسبت به لایحه رفع شده باشد.

حال به بررسی مفاد مصوبه می‌پردازیم.

بررسی و تبیین

ماده (۱)

۱. عبارت «افراد تروریست یا سازمان‌های تروریستی» در صدر ماده (۱) به دلیل عدم تعریف افراد یا سازمان‌های تروریستی، موجب ابهام است. با این توضیح که مشخص نیست منظور افراد یا سازمان‌هایی هستند که مرتکب اعمال مذکور در بندهای این ماده می‌شوند یا فارغ از ارتکاب این موارد، به عنوان تروریست شناخته خواهند شد؟

البته لازم به ذکر است که در تبصره «۲» این ماده اعمالی که ملت‌ها یا گروه‌ها برای مقابله با برخی امور نظیر سلطه و اشغال خارجی انجام می‌دهند از مصادیق اقدامات تروریستی موضوع این قانون خارج شده و تعیین مصادیق گروه‌ها و سازمان‌های مشمول این تبصره نیز به شورای عالی امنیت ملی سپرده شده است ولیکن موضوع این تبصره ناظر به اقدامات تروریستی می‌باشد و نه افراد و گروه‌های تروریستی.

۱. تبصره ۱- کمیسیون‌ها می‌توانند گزارش طرح‌ها و لوایح مشابه یا با موضوع مشترک یا نزدیک به هم را در یک گزارش به مجلس ارائه نمایند.

۲. مطابق بخشی از بند «الف» این ماده تأمین مالی جهت اقدام خشونت آمیز علیه افراد دارای مصونیت قانونی و یا به مخاطره انداختن جان یا آزادی آن‌ها، تأمین مالی تروریسم محسوب گردیده است. مسئله‌ای که در خصوص این ماده وجود دارد این است که مفهوم «مصونیت قانونی» از لحاظ قانونی مشخص نیست و معلوم نیست منظور از آن همان مصونیت دیپلماتیک است و یا مثلاً مصونیت نمایندگان را نیز در بر می‌گیرد.

۳. مطابق ذیل بند «الف» این ماده تأمین مالی جهت ارتکاب یا تهدید ارتکاب اعمال موضوع این بند، به قصد تأثیرگذاری بر خط مشی، تصمیمات و اقدامات سایر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی که در کشور جمهوری اسلامی ایران دارای نمایندگی هستند، تأمین مالی تروریسم محسوب گردیده است. در این خصوص با توجه به اینکه اطلاق عموم عبارت «سایر کشورها و یا سازمان‌های بین‌المللی دارای نمایندگی» می‌تواند شامل کشورها و برخی سازمان‌های بین‌المللی متخاصم و ظالم نیز شود محل تأمل است. لازم به ذکر است که اقدامات موضوع این ماده در صورتی که در خارج از کشور ایران نیز نسبت به این کشورها و سازمان‌ها صورت بگیرد مشمول این مصوبه خواهد بود.

۴. عبارت «صرف نظر از انگیزه مرتکب و نتیجه حاصله» مذکور در بند «پ» ماده (۱) با توجه به اطلاق عبارات اجزاء این بند همچون «اعمال خطرناک علیه ایمنی هواپیما» مذکور در جزء «۱»، «تصرف هواپیمای درحال پرواز» مذکور در جزء «۲» که شامل اقدامات دولت نیز می‌شود، محل تأمل است. به عبارت دیگر براساس بند «پ» در صورتی که دولت نیز به‌عنوان مثال برای تصرف

هواپیمای در حال پرواز تأمین مالی نماید، محکوم به جرم تأمین مالی تروریسم خواهد شد.

ماده (۲)

۱. این ماده نیز مبنی بر ایرادات وارده به ماده (۱) واجد ایراد است.
۲. اطلاق عبارت «مصادره وجوه و اموال موضوع ماده (۱)» از این جهت که شامل اموال مشروع سایر افرادی که مرتکب جرائم موضوع این قانون نشده و به صورت ناآگاهانه اموال آنها در اختیار محکومین قرار گرفته است نیز می‌شود، تعرض به اموال آنان محسوب و امنیت قضایی افراد را تحت الشعاع قرار می‌دهد، لذا مغایر اصل ۲۲ و بند «۱۴» اصل ۳ قانون اساسی محسوب می‌شود. چراکه مطابق صدر ماده (۱) ممکن است اموال استفاده شده جهت تأمین مالی تروریسم متعلق به دیگری باشد که شخص مرتکب از این اموال برای ارتکاب جرم بهره برده است.

ماده (۳)

اطلاق ماده (۳) در خصوص جرم انگاری عدم اعلام جرائم موضوع این قانون توسط «کلیه افراد مطلع» از این جهت که شامل افراد معذور نیز می‌شود محل ایراد است.

ماده (۴)

مواد (۲۳)، (۲۵) و (۲۶)^(۱) قانون مجازات اسلامی مجازات تکمیلی و نیز

۱. ماده ۲۳ قانون مجازات اسلامی: «دادگاه می تواند فردی را که به حد، قصاص یا مجازات تعزیری از درجه شش تا درجه یک محکوم کرده است با رعایت شرایط مقرر در این قانون، متناسب با جرم ارتكابی و خصوصیات وی به یک یا چند مجازات از مجازات های تکمیلی زیر محکوم نماید: الف - اقامت اجباری در محل معین، ب - منع از اقامت در محل یا محلهای معین، پ - منع از اشتغال به شغل، حرفه یا کار معین، ت - انفصال از خدمات دولتی و عمومی، ث - منع از رانندگی با وسایل نقلیه موتوری و یا تصدی وسایل موتوری، ج - منع از داشتن دسته چک و یا اصدار اسناد تجارتي، چ - منع از حمل سلاحف ح - منع از خروج اتباع ایران از کشور، خ - اخراج بیگانگان از کشور، د - الزام به خدمات عمومی، ذ - منع از عضویت در احزاب، گروهها و دستجات سیاسی یا اجتماعی، ر - توقیف وسایل ارتكاب جرم یا رسانه یا مؤسسه دخیل در

مجازات‌های تبعی (محرومیت از حقوق اجتماعی) را بیان کرده است. از آنجایی که این دو مجازات تفاوت ماهوی دارند، از این حیث که مجازات تکمیلی که مصادیق آن در ماده (۲۳) قانون مزبور شمرده شده است در صورت صلاحدید، دادگاه می‌تواند محکوم را علاوه بر مجازات اصلی به یک یا چند مورد از آن محکوم کند. در حالی که مجازات‌های تبعی (محرومیت از حقوق اجتماعی موضوع مواد (۲۵) و (۲۶) قانون مجازات اسلامی) نیازی به درج آن در حکم نبوده و به صرف محکومیت مجرم در مورد وی اعمال می‌شود. بر این اساس عبارت «دو مورد از مجازات تکمیلی محرومیت از حقوق اجتماعی» مذکور در این ماده ابهام دارد.

ماده (۱۱) -

مشابه صلاحیت مذکور در این ماده - موسوم به اصل صلاحیت جهانی - در

→

ارتکاب جرم، ز - الزام به یادگیری حرفه، شغل یا کار معین، ژ - الزام به تحصیل، س - انتشار حکم محکومیت قطعی.» ماده ۲۵ قانون مجازات اسلامی: «محکومیت قطعی کیفری در جرایم عمدی، پس از اجرای حکم یا شمول مرور زمان، در مدت زمان مقرر در این ماده محکوم را از حقوق اجتماعی به عنوان مجازات تبعی محروم می‌کند: الف - هفت سال در محکومیت به مجازات‌های سالب حیات و حبس ابد از تاریخ توقف اجرای حکم اصلی، ب - سه سال در محکومیت به قطع عضو، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده بیش از نصف دیه مجنی علیه باشد، نفی بلد و حبس تا درجه چهار، پ - دو سال در محکومیت به شلاق حدی، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده نصف دیه مجنی علیه یا کمتر از آن باشد و حبس درجه پنج.»

ماده ۲۶ قانون مجازات اسلامی: «حقوق اجتماعی موضوع این قانون به شرح زیر است: الف - داوطلب شدن در انتخابات ریاست جمهوری، مجلس خبرگان رهبری، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی شهر و روستا، ب - عضویت در شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام یا هیأت دولت و تصدی معاونت رییس جمهور، پ - تصدی ریاست قوه قضاییه، دادستانی کل کشور، ریاست دیوان عالی کشور و ریاست دیوان عدالت اداری، ت - انتخاب شدن یا عضویت در انجمن‌ها، شوراهای، احزاب و جمعیت‌ها به موجب قانون یا با رأی مردم، ث - عضویت در هیأت‌های منصفه و امانه و شوراهای حل اختلاف، ج - اشتغال به عنوان مدیر مسؤول یا سردبیر رسانه‌های گروهی، چ - استخدام و یا اشتغال در کلیه دستگاه‌های حکومتی اعم از قوای سه گانه و سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته به آنها، صد و سیمای جمهوری اسلامی ایران، نیروهای مسلح و سایر نهاد‌های تحت نظر رهبری، شهرداری‌ها و مؤسسات مأمور به خدمات عمومی و دستگاه‌های مستلزم تصریح یا ذکر نام برای شمول قانون بر آنها، ح - اشتغال به عنوان وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتراری، خ - انتخاب شدن به سمت قیم، امین، متولی، ناظر یا متصدی موقوفات عام، د - انتخاب شدن به سمت داور یا کارشناسی در مراجع رسمی، ذ - استفاده از نشان‌های دولتی و عناوین افتخاری، ر - تأسیس، اداره یا عضویت در هیأت مدیره شرکت‌های دولتی، تعاونی و خصوصی یا ثبت نام تجاری یا مؤسسه آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و علمی.»

ماده (۹)^(۱) قانون مجازات اسلامی نیز وجود دارد.

ماده (۱۴)

در تبصره «۱» این ماده با توجه به لزوم وحدت قصد میان معاون جرم و مباشر آن، حرف عطف «یا» در عبارت «از روی آگاهی و عمد یا برای کمک و تسهیل ارتکاب جرم» باید به «و» تبدیل شود. چرا که در غیر این صورت، این ابهام بوجود خواهد آمد که در برخی فروض، شخصی که وظایف مذکور در این ماده را بر عهده دارد، حتی با فقدان «آگاهی و عمد» در عدم انجام وظایف یاد شده، به عنوان «معاون جرم» محسوب می‌شود. در حالی که بر اساس اصل لزوم وحدت قصد میان معاون جرم و مباشر آن، همانگونه که وجود «آگاهی و عمد» برای اثبات مجرمیت مباشر شرط است، برای اثبات معاونت جرم نیز باید شرط باشد. مضاف بر اینکه در نظام حقوقی ایران، تحقق عنصر مادی معاونت در جرم از طریق ترک فعل محل تأمل به نظر می‌رسد.

ماده الحاقی

تصویب آئین نامه اجرایی این قانون توسط هیأت وزیران با توجه به ماهیت قضایی این قانون و آیین نامه اجرایی آن، مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۸ قانون اساسی است.

۱. ماده (۹): «مرتکب جرایمی که به موجب قانون خاص یا عهدنامه‌ها و مقررات بین‌المللی در هر کشوری یافت شود در همان کشور محاکمه می‌شود، اگر در ایران یافت شود طبق قوانین جزایی جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می‌گردد.»

طرح توسعه و بهینه‌سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور

مقدمه

« طرح توسعه و بهینه‌سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور » که در تاریخ ۱۳۹۳/۸/۴ اعلام وصول گردیده بود در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی تصویب و در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال گردیده است. مصوبه مذکور اگرچه از لحاظ پیش‌بینی تدابیر لازم برای بهینه‌سازی آب شرب، بازچرخانی فاضلاب، تفکیک آب شرب از آب بهداشتی و استفاده از آب باران، مناسب و ضروری است ولیکن باتوجه به اینکه انجام امور مزبور دربردارنده بار مالی بوده و در طرح پیشنهادی نیز طریق تأمین آن مشخص نشده است، در بسیاری از موارد مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

بررسی و تبیین

ماده (۱) - مغایرت با اصل ۷۵

مطابق تبصره «۳» این ماده دولت مکلف شده به همراه تعریف استاندارد آب بهداشتی، نسبت به تفکیک آن از آب شرب نیز اقدام نماید. تکلیف مذکور از جهت اینکه منجر به افزایش هزینه‌های عمومی می‌گردد و طریق تأمین آن نیز مشخص نشده است مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی محسوب می‌شود.

ماده (۲) - مغایرت با اصل ۷۵

در بند «ت» این ماده وزارت نیرو مکلف به بازچرخانی پساب خروجی از تأسیسات فاضلاب شده است که این امر نیز باتوجه به افزایش هزینه‌های عمومی و عدم تأمین طریق جبران آن مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۴) - مغایرت با اصل ۷۵

در این ماده وزارت نیرو موظف شده با همکاری وزارت راه و شهرسازی نسبت به ارائه تسهیلات به مشترکان به منظور جمع‌آوری آب باران و استفاده مجدد از آن اقدام نماید. تکلیف مذکور نیز از جهت داشتن بار مالی و عدم تأمین طریق جبران آن مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

ماده (۵) - مغایرت با اصل ۷۵

تکلیف وزارت نیرو به جداسازی آب شرب از سایر مصارف به دلیل افزایش هزینه‌های عمومی و عدم پیش‌بینی طریق تأمین آن مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی محسوب می‌شود.

ماده (۶) - مغایرت با اصل ۵۲ و نکته

۱. در بند «الف» اختصاص پنج درصد از «اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی» برای «توسعه تأسیسات آبرسانی»، علاوه بر اینکه صلاحیت دولت در تنظیم لایحه بودجه را محدود می‌نماید، به دلیل عدم تصریح به لزوم درج آن در لوایح بودجه سنواتی مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی می‌باشد.

۲. اختصاص ده درصد از اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای استانی برای آبرسانی به روستاها به دلیل محدودیت صلاحیت دولت در تنظیم لایحه بودجه و عدم تصریح به لزوم درج آن در لوایح بودجه سنواتی مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.

۳. در بند «پ» در رابطه با اختصاص ده درصد از درآمد حاصل از فروش اموال، دارایی‌ها و سهام در اختیار دولت به تأمین آب شرب روستاها، این نکته لازم به ذکر است که مطابق جزء «۲» بند «د» سیاست‌های کلی اصل ۴۴ تحت عنوان «مصارف درآمدهای حاصل از واگذاری» وجوه حاصل از واگذاری سهام

بنگاه‌های دولتی به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و در قالب برنامه‌ها و بودجه‌های مصوب به ترتیب مذکور در ذیل این جزء مصرف می‌شود.^(۱) در همین رابطه ماده (۲۹) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ نیز با توجه به بند «د» سیاستهای کلی، مقرر داشته وجوه حاصل از واگذاری‌های موضوع این قانون از جمله شرکت‌های مادر تخصصی و عملیاتی به حساب خاصی نزد خزانه داری کل کشور واریز و در موارد مذکور مصرف شود.^(۲)

-
- ۲.۱ - مصارف درآمدهای حاصل از واگذاری:
- وجوه حاصل از واگذاری سهام بنگاه های دولتی به حساب خاصی نزد خزانه داری کل کشور واریز و در قالب برنامه ها و بودجه های مصوب به ترتیب زیر مصرف می شود :
- ۱- ۲ - ایجاد خوداتکایی برای خانواده های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی .
 - ۲ - ۲ - اختصاص ۳۰٪ از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی .
 - ۲ - ۳ - ایجاد زیربناهای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته .
 - ۲ - ۴ - اعطای تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی ها و نوسازی و بهسازی بنگاه های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه های واگذار شده و نیز برای سرمایه گذاری بخش های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته .
 - ۲ - ۵ - مشارکت شرکت های دولتی با بخش های غیردولتی تا سقف ۴۹٪ به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته .
 - ۲ - ۶ - تکمیل طرح های نیمه تمام شرکت های دولتی با رعایت بند الف این سیاست ها .
- ۲.۲ - ماده ۲۹ - باتوجه به بند(د) سیاستهای کلی، وجوه حاصل از واگذاری های موضوع این قانون از جمله شرکتهای مادر تخصصی و عملیاتی به حساب خاصی نزد خزانه داری کل کشور واریز و در موارد زیر مصرف می شود:
- ۱- ایجاد خوداتکائی برای خانواده های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی،
 - ۲- اختصاص سی درصد (۳۰٪) از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی، شامل تخفیفهای موضوع ماده(۳۴) این قانون،
 - ۳- ایجاد زیربناهای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته،
 - ۴- اعطاء تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی ها و نوسازی و بهسازی بنگاههای اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاههای واگذار شده و نیز برای سرمایه گذاری بخش های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته و تقویت منابع بانک توسعه تعاون،
 - ۵- مشارکت شرکتهای دولتی با بخش های غیردولتی تا سقف چهل و نه (۴۹٪) به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته،
 - ۶- تکمیل طرحهای نیمه تمام شرکتهای دولتی با رعایت فصل پنجم این قانون،
 - ۷- ایفاء وظایف حاکمیتی دولت در حوزه های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر،
 - ۸- بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده سازی بنگاهها جهت واگذاری.
- تبصره ۱- اعتبارات بندهای فوق در قوانین بودجه سالانه در جدولی واحد درج خواهد شد.
- تبصره ۲- آئین نامه اجرایی این ماده ظرف مدت سه ماه از تصویب این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با

←

در این خصوص به نظر می‌رسد که عموم برخی از موارد مصرف وجوه حاصل از واگذاری نظیر «ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته» و «ایجاد خوداتکایی برای خانواده مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی»، ناظر به تأمین آب شرب روستائی نیز بوده و لذا از این حیث مغایرتی با سیاست‌های کلی اصل ۴۴ ندارد.

ماده (۹) - مغایرت با اصل ۷۵

این ماده وزارت نیرو را مکلف نموده از محل اعتبارات حاصله از اجرای مواد (۶) و (۸) این مصوبه اقداماتی را انجام دهد. مسئله‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که تکالیف مذکور در بندهای «الف»، «ب» و «ت» این ماده باتوجه به داشتن بار مالی، به تبع ایرادات وارده به ماده (۶) واجد ایراد بوده و همچنین باتوجه به اینکه در ماده (۸) صرفاً به وزارت نیرو اجازه داده شده از محل فروش اموال و دارایی‌های خود نسبت به تکمیل و اجرای طرح‌های آبرسانی روستایی اقدام نماید و تکلیفی در این خصوص متوجه این وزارت نیست، محل مزبور نمی‌تواند تأمین کننده بار مالی تکالیف مذکور در بندهای این ماده محسوب شود و لذا مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

طرح یک فوریتی سنجش و پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

مقدمه

«طرح یک فوریتی سنجش و پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور» که در تاریخ ۱۳۹۳/۱/۲۵، اعلام وصول شده بود، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب و براساس اصل ۹۴ قانون اساسی جهت انطباق با موازین شرع و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است. در ادامه این مصوبه بررسی می‌شود.

بررسی و تبیین

الف) کلیات - مغایرت با اصل ۵۷ قانون اساسی

مفاد مصوبه حاضر در واقع نظیر مفاد «طرح سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور» مصوب ۱۳۹۲/۵/۱۶ مجلس شورای اسلامی است؛ با این تفاوت که آن طرح به سنجش و پذیرش دانشجو در مقاطع «کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد پیوسته، دکتری حرفه‌ای و دکتری پیوسته» مربوط بود، ولی مصوبه حاضر به سنجش و پذیرش دانشجو در مقاطع «کارشناسی ارشد ناپیوسته، دکتری ناپیوسته و دکتری تخصصی» مربوط است. بنابراین همان نکاتی که درخصوص طرح مذکور، در گزارش شماره ۹۲۰۵۰۱۷

مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۸ این پژوهشکده و نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۴ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ شورای نگهبان اعلام شد، می‌تواند درباره این مصوبه نیز مطرح شود. توضیح آنکه با توجه به اینکه در بند «۲۵» مصوبه مورخ ۱۳۷۶/۸/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی تحت عنوان «جایگاه، اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی»، «تصویب ضوابط کلی گزینش مدیران، استادان، معلمان و دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و فرهنگی و مدارس کشور و تعیین مرجع برای گزینش آنان» یکی از وظایف این شورا دانسته شده است، قانون‌گذاری مجلس شورای اسلامی درخصوص چگونگی پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها، باید در چارچوب ضوابط کلی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد در غیر این صورت مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی خواهد بود. بر همین اساس، ایراد اصلی شورای نگهبان به آن طرح نیز این بود که «انجام کلیه وظایف و اختیارات مقرر در این قانون باید با رعایت سیاست‌های کلی نظام و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد و الا مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی شناخته شد.» در طرح مذکور، مجلس شورای اسلامی با الحاق یک ماده به مصوبه خود که بیان می‌داشت: «شورا [سنجش و پذیرش دانشجو] موظف است در اجرای این قانون، سیاست‌های کلی نظام، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی را رعایت نماید»، ایراد شورای نگهبان را رفع کرد. حال در مصوبه حاضر نیز همان ایراد وجود دارد؛ چراکه در این مصوبه، به‌هیچ‌وجه به لزوم رعایت سیاست‌های کلی نظام و

مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در اجرای آن، تصریح و اشاره نشده است؛ لذا کلیت این مصوبه مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی است.

(ب) جزئیات

ماده (۲) - مغایرت با اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی

واگذاری «برنامه‌ریزی، ... ، هماهنگی و نظارت بر نحوهٔ سنجش و پذیرش دانشجوی تحصیلات تکمیلی» به «شورای سنجش و پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها» باتوجه به اینکه امور مذکور در زمره امور اجرایی می‌باشد و از سوی دیگر این شورا مرکب از اعضای خارج از قوه مجریه و با حق رأی است، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی می‌باشد.

همچنین «تصویب مقررات ... سنجش و پذیرش دانشجوی تحصیلات تکمیلی» توسط شورای مزبور به دلیل عضویت اعضای غیر وزیر با حق رأی، مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

ماده (۳) - مغایرت با اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی

وظایف و اختیارات مذکور در این ماده برای «شورای سنجش و پذیرش دانشجو» مبنی بر ایرادات وارده به ترکیب این شورا واجد ایراد بوده و مغایر اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

ماده (۵) - مغایرت با اصل ۸۵ قانون اساسی

با توجه به اینکه معیارهای سنجش و پذیرش دانشجو در صدر این ماده تعیین

شده و در نتیجه معیارهای مذکور واجد ماهیت تقنینی گردیده است، اطلاق صلاحیت «شورای سنجش و پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها» در تبصره «۴» این ماده در رابطه با «اضافه نمودن معیارهای دیگر» و «تعدیل حداکثر ده درصد (۱۰٪) معیارهای موجود»، بدون تعیین ضوابطی برای این امر، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir